

HALEP'TE KINALIZÂDE HASAN ÇELEBİ'NİN ŞAİRLER MECLİSİ (Kinalizâde Hasan Çelebi's Poet's Gathering in Halep)

Halil ÇELTİK*

Özet: Osmanlı Devletinde başta padişah olmak üzere, şehzadeler, beyler ve devlet ileri gelenleri âlim ve sanatçıları desteleyerek buldukları yerde birer edebî muhit oluşturmuşlardır. Prof. Dr. Haluk İpekten, Divan Edebiyatındaki edebî muhitler hakkında kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma, genellikle Anadolu sahasını ele almaktadır. Oysa, Anadolu sahası dışındaki şehirlerde de canlı bir edebî hayat olduğu bilinmektedir. Bu şehirler arasında Halep'in de özel bir yeri vardır.

Bu yazıda, Halep'te Hasan Çelebi'nin etrafında oluşan şairler meclisi ve buradaki edebî muhit araştırılmıştır. Vereceğimiz bilgiler, edebî muhitler konusundaki bilgilere yeni ve özgün katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halep, Şair, Şiir, Edebî Muhit, Divan Şiiri

Abstract: In Ottoman Empire, starting from king, princes and the other eminent people in government constituted literal atmospheres by supporting scientists and artist. Prof. Dr. Haluk İpekten prepared a comprehensive research about literal atmosphere in Old Turkish Literature. This study mainly concerns about Anatolia. However it is known that there is lively literal atmosphere in other cities out of Anatolia. Among these cities, Halep has an important role.

In this article poetical gathering of poets gathered near Hasan Çelebi in Halep and literal atmosphere is investigated. The given information provides new and original contributions to the findings on literal atmosphere.

Key Words: Halep, Poet, Poem, Literal Atmosphere, Ottoman Poetry

Giriş

Çok eski ve köklü bir geçmişi bulunan edebiyat tarihimize bir göz attığımızda, binlerce şair ve yazarla karşılaşırız. Tezkirecilik geleneği sayesinde, özellikle Divan Edebiyatı alanında eser veren şair ve yazarlarımızın, eksik de olsa, bir listesine ulaşırız. Bunun yanında tezkirelere girmeyen, hakkında bilgi bulunmayan birçok şair ve yazarımız da vardır.

Şuarâ tezkirelerinden hareketle şair ve yazarların coğrafyaya göre dağılımı

* Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, hceltik@gazi.edu.tr

araştırıldığında, ilk sırada 609 şairle İstanbul gelir; onu 156 şairle Bursa ve 150 şairle Edirne takip eder (İsen 1997: 70). Diğer şehir ve bölgelerdeki şair sayısı hemen 100'ün altına düşer. Konya 56, Diyarbakır 40, Kastamonu 36 ve Bağdat 35 şairle bu listede yer alır. Yüzden fazla şairin yetiştiği bu üç şehir de Osmanlı'ya başkentlik yapmıştır. Bu da bize, ilim ve sanatın daha çok devletin merkezinde geliştiğini göstermektedir. Merkezden uzak şehir ve kasabalardaki şair sayısı daha azdır.

Prof. Dr. Halûk İpekten, edebî muhitler üzerine hazırladığı değerli çalışmasında, ilim ve sanatın öncelikle başkentlerde; padişah, şehzade ve beylerin etrafında gelişme gösterdiğini belirtir (İpekten 1996: 11). Yukarıdaki tespitler de bunu göstermektedir.

Halûk İpekten'in şu cümleleri, sanatın neden taşradan merkeze doğru geliştiğini ifade etmektedir:

“Türk edebiyatının hangi şartlar altında gelişme imkânı bulduğunu araştırırken sanatkarların bazı devirlerde ve bazı merkezlerde toplandıklarını görüyoruz. Bu topluluklar daima edebiyata ehemmiyet veren, cömertlikleri ile sanatkarları koruyan, kıymetli eserleri mükâfatlandırarak şahsiyetlerin tesiriyle olmuştur. Böylece, bu kümelenmelerden muhtelif devirlerde ve belirli şahsiyetlerin etrafında birer edebî muhit meydana gelmiştir.” (İpekten 1996: 11)

Edebiyatın belli kültür ve sanat merkezlerinde yoğunluk kazandığı dikkat çekmektedir. İlim ve sanatın gelişmesinde şüphesiz bilim ve sanata değer veren yöneticilerin önemli rolü vardır. Sarayda padişah çevresinde bir sanatçı topluluğu meydana gelir. Tabi burada padişahların çoğunun şair olduğu veya şiirle uğraştığı da unutulmamalıdır (Şardağ 1982, İsen-Bilkan 1997, Ak 2001). Sarayda padişahın şairleri himaye ettiğini görüp onu örnek alan diğer görevlilerin bir kısmı da kendi etraflarında bir şair ve yazar topluluğu oluşturmaya çalışır. Merkezden uzakta beylerin, paşaların ve diğer önemli devlet görevlilerinin etrafında sanatkarlar toplanır. Öte yandan, şair ve yazarların da eserlerini sunabilecekleri böyle kişilere ihtiyaçları vardır (İnalçık 2003).

Belli merkezlerde yoğunlaşan şair ve yazarlar, buldukları yerde birer edebî muhit oluştururlar. Anadolu sahasında padişah meclisi, şehzade sarayları, paşa ve beylerin konakları ile dükkân ve meyhane gibi yerlerde oluşan edebî muhitler, Hâlûk İpekten tarafından incelenip değerlendirilmiştir (1996).

Türk edebiyatı çok geniş bir coğrafyada gelişmiştir. Anadolu sahası dışındaki edebî muhitlerin de ele ele alınmasına ihtiyaç vardır. Orta Asya (Kurnaz 1997, 1999), Kırım (Kurnaz-Çeltik 2000), Rumeli (Çeltik 2004) gibi merkezlerde de canlı birer edebî muhit bulunduğu bilinmektedir. Bu kültür merkezleri arasında, geçmişte bir

Osmanlı şehri olan ve bugün sınırlarımızın dışında kalan Halep'in özel bir yeri vardır. Tezkirelerde Halep doğumlu dokuz şaire rastlanmaktadır (İsen 1997: 68). Tespit edebildiğimiz kadarıyla, bu sayı şimdilik 16'ya yükselmiştir. Burada, Kınalızâde Hasan Çelebi'nin Halep'te bulunduğu yıllarda onun etrafında oluşan edebî muhit üzerinde durulduğundan, Halepli 16 şairin sadece ismini vermekle yetiniyoruz:

Ahmed (ö. 990/1586), *Aydî* (ö. 1100/1688-89 veya 1101/1689-90), *Behcet* (ö. 1306/1888), *Edip* (ö. 1145/1741 ?), *Fennî* (1200/1785-1223/1808), *Fethî* (ö. 1100/1688-89), *Kudsîzâde Abdülkadir Kadri*, *Medine Kadısı Mustafa Efendi*, *Naîmâ* (ö. 1128 / 1716), *Sâbirî* (16.yy.), *Sadıkî* (Seyyid Yahya Efendi), *Sâlik*, *Şevkî* (Kânunî devri), *Şuûrî* (ö. 1100/1688-89 veya 1105/1693), *Müderrişzâde Takî* (ö. 1892), *Zihni* (ö. 1669) [Bkz. İpekten vd. 1988, Tuman 2001].

Kınalızâde Hasan Çelebi

Hasan Çelebi, 16.yy.ın önemli tezkire yazarlarından birisidir. 1546-47'de Bursa'da doğmuştur. Önemli memuriyetlerde bulunan ve aydın bir kimse olan Kazasker Ali (Alaeddin) Çelebi'nin oğludur. Büyük dedesi Abdülkadir Hamidi Çelebi sakalına kına yaktığı için bu aile Kınalızâdeler diye meşhur olmuştur. Dedesi kadı Emrullah Çelebi olup Mîrî mahlasıyla şiirleri vardır.

Hasan Çelebi dönemin önemli müderrislerinden olan Ebussuud Efendi'den mülâzim oldu. 1567-68'de Bursa'da Ahmed Paşa Medresesine atandı. Babası Edirne kadısı olunca kendisi de Edirne'deki Çukacı Hacı Medresesi'ne tayin edildi. 1571'de İstanbul'a Eski İbrahim Paşa, 1575-76'da Kasım Paşa, 1576-77'de Atik Ali Paşa, 1580-81'de Bursa'da Sultaniye, iki yıl sonra da İstanbul'a gelerek Sahn-ı Semân Medresesi'ne tayin olundu. 1585-86'da Yavuz Selim, bir yıl sonra da Süleymaniye Medreselerinden ikinci medreseye müderris oldu. 1590-91'de Halep, 1594-95'te Kahire, bir yıl sonra Edirne, 1597-98'de yeniden Kahire, bir yıl sonra Bursa, 1600-1601'de Eyüp, 1602-03'te Eski Zağra kadılığına getirildi. 12 Şevval 1012/ 15 Mart 1604'te kendisine arpalık olarak verilen Mısır'daki Reşid (Rosetta) kasabasında vefat etti.

Hasan Çelebi devrinin önemli âlimlerinden birisiydi. Fıkıh ve kelâm konusunda Dürer ve Gurer Haşiyesi ile çeşitli risaleleri vardır. Şiirle de uğraşan Çelebi'nin en önemli eseri, 1586'da tamamlayarak Hoca Sadeddin Efendi'ye sunduğu Tezkiretü'ş-şuarâ'sıdır (Kutluk 1989: 7-11; Sungurhan 1999: 1-28).

Anadolu sahasındaki önemli tezkirelerden birinin yazarı olan Kınalızâde Hasan Çelebi, 1590-1594 yılları arasında Halep'te kadılık yapmıştır. Hasan Çelebi, Halep'te kadılık yaparken oradaki şairlerle yakından görüşmüş, onlara meclislerinde yer vermiş ve çevresinde bir şairler topluluğu oluşmuştur.

Hasan Çelebi'nin çevresinde toplanan Halep'teki şairler meclisinde Vücûdî, Hâlî, Avnî (Mekke Kadısı Osman Efendi), Halep Defterdârı Hayâlîzâde Ömer Efendi, Bağdat Defterdârı Süleyman Tab'î Efendi gibi şairler vardır.

Kınalızâde Hasan Çelebi, meşhur tezkiresini Halep kadısı olmadan dört yıl kadar önce, 1586'da tamamlamıştır. Dolayısıyla tezkirede bu şairlerin Halep yılları hakkında bilgi yoktur.

Vücûdî'ye Göre Halep'teki Şair Meclisi

Geçmişteki şair ve yazar hakkında elde edilebilen bilgiler bazen çok sınırlı kalmaktadır. Tezkirelerde bulunmayan veya eksik yer alan bilgilerin başka kaynaklardan desteklenmesine ihtiyaç vardır. Bu sebeple tezkire dışındaki edebî eserlerde verilen bilgilerin de edebiyat tarihi çalışmalarında mümkün olduğu kadar kullanılması faydalıdır.

Mesnevî gibi belirli bir konuya ayrılmış müstakil kitaplar içerisinde de bazen biyografik bilgilere rastlamak mümkündür. Bu tür bilgiler barındıran kaynaklardan birisi de Vücûdî'nin Hayâl u Yâr adlı mesnevîsidir (Aydemir 2007).

Vücûdî'nin asıl adı Mehmet'tir. Lârende'de doğdu. İlk eğitimini babası Abdülaziz Efendi'den aldı. Kınalızâde Ali Çelebi'nin yanında yetişti. Çelebi'nin önce Şam, sonra da Mısır'a kadı tayin edilmesi üzerine onun kâtibi oldu (1560-1567). Bu görevlerden sonra, Ali Çelebi'yle birlikte önce Bursa, sonra da Edirne ve İstanbul'a geldi. İstanbul'da Ebussuud Efendi'ye danışman olup bir süre müderrislik yaptı. 1578'de tekrar Şam'a gitti. 1590'da Hasan Çelebi'nin Halep kadısı olduğunda onunla birlikte Halep'te bulundu. 1610'da Lârende'ye müderris ve müftü olarak tayin edildi. “*Ol reîs-i ulemâ gitdi Vücûdî hayfâ*” mısramın gösterdiği 1021/1612 yılında vefat etti.

Hayâl ü Yâr (Aydemir 2007) ve Şâhid-i Ma'nâ (Bakışkan 2007) isimli iki mesnevîsi vardır.

*-Bir beyti-
Gülşenin oldı bu hayâtına dâl
Cümleten hep çiçek çıkardı Nihâl*

Kaynaklar

Atâyî 1989: 559, Mehmet Süreyya 1996: 1666, Şemsettin Sâmî 1996: VI/4680, Kâtip Çelebi 1869: I/350, Mehmet Tahir 2000: III/158, Hasan Çelebi 1989: II/1035, Kafzâde 1997: 588, Beyânî 1997: 316, Müstakimzâde 2000: 434, Tuman 2001: II/1152, Aydemir 2007.

Hasan Çelebi'nin Etrafındaki Şairler

Kınalızâde Hasan Çelebi'nin Halep kadılığı sırasında yanında bulunan Vücûdî, 16. yy.da yazdığı bu mesnevîsinde, “*Kınalızâde Hasan Efendi Halep'te İken Bâis-i Cem'iyet Olan Erbâb-ı İrfânın Beyânıdır*” başlığı altında, Halep'teki şairlerden söz eder.

Vücûdî, mesnevîsinin bir bölümünde Hasan Çelebi'yi över. Daha sonra, Hasan Çelebi'nin oraya geldiğinde Halep'in mecma-ı fuzalâ olduğunu söyler. Halep, faziletli kimselerin toplandığı bir yer olmuş, gönül ehli pek çok can cevheri orayı bir zevk madeni yapmıştır.

*Haleb'e geldiğinde ol monlâ
Haleb olmuştu mecma'-ı fuzalâ
Ehl-i dilden niçe cevâhir-i cân
Eylemişdi o kân-ı zevki mekân*

Vücûdî, eserinin devamında Hasan Çelebi'nin etrafında toplanan şairleri tanıtır. Vücûdî'nin her birini öve öve tanıttığı bu şairler, eserdeki sırasıyla Hâlî Ahmed, Avnî Osman, Hayâlîzâde Ömer Efendi ve Tab'î Süleyman'dır.

Vücûdî bu şairleri tanıttıktan sonra Tab'î'nin kendisine, “*pek çok Vücûdî vardır, mahlas kişiyi korumaz, kendini tanıt da eserindeki manaları başkaları çalmasın*” dediğini söyleyerek kendisi hakkında da bilgiler verir.

Hâlî

Adı Ahmet'tir. İstanbul'da yetişmiştir. Hâlî hakkındaki bilgileri, ondan övgüyle söz eden Ahdî vermiştir. Ancak bu bilgiler çok sınırlıdır. Ahdî'nin verdiği tek bilgi, Hâlî'nin Diyarbakır mal defterdarlığı yaptığıdır. Bu görev muhtemelen tezkirenin tamamlandığı 1593 yılı civarına rastlar. Hâlî bu görevdeyken mal kaydında çok titiz davranmış; ilmi, olgunluğu ve edebiyatla padişah ve vezirlerin iltifatını kazanmış; hatta kendisine vezirlik teklif edilmiştir.

Ahdî'nin söylediğine göre, Hâlî'nin, nazımda kendine özgü edası, inşâda hoş uslûbu vardır. Fars dili ve Nevâyî şiiri üzerinde çok kitap okumuştur. Çağatay lehçesiyle şiirleri vardır. Muammâda Nâmî, aruz ve kafiye sâni-i Câmî'dir. Yakıcı sözleriyle gazelde Emir Hüsrev, kasidede Enverî'dir. Tarih düşürmede usta, hoş sohbet bir şairdir. Muslihüddin Lârî kendisine Hâlî mahlasını vermiştir.

Vücûdî, Hayal u Yâr adlı mesnevîsinde Hâlî'den şöyle bahseder:

Evvelâ rûy-ı âlemün hâli
Hâli muîni hazret-i Hâlî

Ki odur şimdi server-i şuarâ
Suhen-ârâ-yı meclis-i bülegâ

Hulkı Mahmûd nâmı Ahmed'dür
Sözde lutf u edâsı bî-haddür

...
Sâbikan ol vahîdi devrânun
Mîr-i mîrânı idi Şehbâ'nun

Bu sözlerden onun Halep (Şehbâ)'te mîr-i miranlık yaptığını öğreniyoruz ki bu bilgi, Ahdî Tezkiresinde yer almamaktadır. Hasan Çelebi ise Hâlî ile tanıştığında tezkiresini tamamladığından, onun tezkiresinde bu şaire dair bilgi yoktur. Vücûdî'nin verdiği bilgiler Hâlî hakkındaki bilgilere katkı sağlamaktadır.

-Bir Gazeli-
Sevdüm seveli cân ile ol şûh dilberi
Derd ü belâdan olmadı bir lahza dil beri

Sûz-ı derûn-ı sîneye rûşen delîldür
Par par yanan fitîle-i dâğum alevleri

Iyd-ı visâle eyledi te'hîr bûsesin
Ta'lik ider muhâle idüp şîve ol perî

Döymez doyunca baka ruh-ı yâre gözlerüm
Girse sehâb-ı zülf dahi mihr-i enveri

Sor lebleründen ol sanemün Hâliyâ haber
Dünyâda bilmek ister isen zevk-i kevseri

Kaynaklar

Ahdî 2005: 127-130, Tuman 2001: 182-183; Aydemir 2007.

Avnî

Nev'îzâde Atâyî'nin Şakâyık'ta verdiği bilgilere göre, adı Osman'dır. Konya'ya bağlı Akşehir'dendir. Babasının teşvikiyle şiirle uğraşıp Avnî mahlasını aldı. Şeyhülislâm Hocazâde Mehmed Efendiden mülâzım ve fetvâ emini oldu. 1026/1617'de Mektupçu Şeyhî Çelebi yerine Defterdar Yahya Medresesine tayin oldu. 1030 Ramazanında Kaptan Ali Paşa Medresesine, Ramazan 1031/ Temmuz-Ağustos 1620'de Kayseri kadılığına getirildi. Cemaziyelâhir 1034/ Mart-Nisan 1624'te Gelibolu kadılığına, Safer 1035/ Kasım 1625'te Atabeg Medresesi'ne atandı. 1039/1629 vezir-i âzâm Hüsrev Paşa buraya gelince, Avnî'nin akrabalarından Şeyhzâde denilen kadıyı paşaya şikâyet etmeleri üzerine görevden alındı. Bu üzüntüyle Kıbrıs'a giderken Zilkade 1039/1629'da Silifke iskelesinde hummadan öldü.

Diğer tezkirelerde kendisinden söz edilmeyen şaire, Vücûdî'nin Hayâl ü Yâr mesnevisinde rastlanmaktadır. Vücûdî, onun Mekke kadılığı yaptığını, ilimle uğraştığını belirtir. Atâyî'ye ilâve olarak Dukaginzâdeler ailesinden geldiğini söyler:

Sâbıkân Mekke Kadısı Olan Osman Efendinin Vasfidur

Birisi dahi kâdı-ı Mekke

Kân-ı ni'met ocağı bir tekke

Ya'ni Avnî efendi kim meselâ

Matla'-ı şi'r ü mecma'-ı inşâ

Anun ecdâdı idi gerçi mülûk

Eyledi ol tarîk-i ilme sülûk

Dukakinzâde şöhret-i nesebi

Mîr-i mîrân idi selefde ebi

1590-1594'te Halep kadılığı yapan Hasan Çelebi, tezkiresinde Avnî'ye yer vermemiştir. Şair 1629'da öldüğüne göre, tezkire yazıldığında henüz çok gençtir ve Hasan Çelebi ile burada tanışmış olmalıdır.

Kaynaklar

Atâyî 1989: 736, Tuman 2001: II/710, Aydemir 2007.

Hayâlîzâde Ömer Beğ

16.yy.ın meşhur şairi Hayâlî Beğ'in oğludur. Hayâlîzâde Ömer olarak tanındı. İstanbul'da doğdu. Zeamet sahibiydi. Vezîr-i a'zâm Ahmet Paşa'nın yardımını görüp timar defterdarlığına getirildi. Bağdat mal defterdarlığı yaptı. Halep'e mal defterdarı tayin edildi. Kınalîzâde Hasan Çelebi'nin tezkiresini tamamladığı 1586 yılında Halep defterdarı bulunan şair, Hasan Çelebi'nin Halep kadılığı yaptığı dönemde (1590-1594) de bu göreve devam etmiştir.

Halep defterdarlığından mâzul olduktan sonra, "*Cây ola mülk-i cinân sana Hayâlîzâde*" mısramın gösterdiği 1004/1595 tarihinde vefat etti. Edirne'de Kabaktepe kabristanında medfundur. Vefatını Beyânî'nin 1005, Sicil'in 1010, Osmanlı Müellifleri'nin 1022 göstermeleri doğru değildir.

Şiirlerinden

*Gözünün sürme çeküp ağ u karasına nigâr
Göz karardur beni öldürmek için leyl ü nehâr*

*Sâkî pür eyle bâde ile sâgar-ı Cem'i
Sür ey tabîb sîne-i mecrûha merhemi*

Kaynaklar

Mehmet Tahir 2000: II/160, Şemsettin Sâmî 1996: V/3217, Hasan Çelebi 1989: II/695, Ahdî 2005: 175-176, Mehmet Süreyya 1996: II/313, III/583, Beyânî 1997: 186, Tuman 2001: II/705.

Tab'î

Gelibolulu Süleyman Efendi'dir. Zamanın vezirlerinin yardımıyla kemâl ve makam sahibi olarak danışmentliğe ulaştı. Öğrenimini tamamlayıp Abdurrahman Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislikte bulundu. Kadılık yaptı. Kıbrıs, Cezâyir ve Bağdat mal defterdarlığına atandı. 1590-1594 yıllarında Halep'te bulunuyordu. 1020/1611 tarihinde burada öldü.

Nazım ve nesirde hünerli olup iyi derecede Farsça bildiği kaydedilmektedir.

Şiirlerinden

*Gonceye rağbetimiz yok leb-i dilber var iken
Miske meyl itmezüz ol zülf-i muanber var iken*

*ana gösterse yokdan var iden Hak la'l-i cânâm
Cihânda ağzuma almazdum ölsem âb-ı hayvânı
Başdan geçmedük iş yok durur ey sîm-beden
N'ola ki pîrehenün gibi kuçarsam seni ben*

*Bâde yiter la'l-i dildârum bana
Sana ey sâkî ırakdan merhabâ*

Kaynaklar

Şemseddin Sâmî 1996: IV/2996, Hasan Çelebi 1989: II/584, Mehmet Süreyya 1996: III/65, 251; Ahdî 2005: 179-180, Kafzâde 1997: 381, Müstakimzâde 2000: 301, Beyânî 1997: 157, Riyâzî 85, Tuman 2001: II/584.

S o n u ç

Kınalızâde Hasan Çelebi, 1586'da tezkiresini tamamladıktan beş yıl kadar sonra 1590-1594 yılları arasında Halep'te kadılık yapmıştır. Yazar bu görevde bulunduğu sırada, Halep'te yaşayan bazı şairlerle tanışmış ve çevresinde ufak çaplı da olsa bir edebî muhit oluşturmuştur.

Hasan Çelebi, bunların büyük bir kısmını tezkiresini tamamladıktan sonra tanıdığından eserine alamamıştır. Onun meclisine katılan şairlerden Vücûdî, yazdığı Hayâl u Yâr adlı mesnevîsinde, Hasan Çelebi'nin Halep'te görüştüğü şairleri tanıtmıştır. Onun verdiği bazı bilgiler, tezkirede yer almayan veya eksik kalan bilgileri tamamlayıcı niteliktedir.

Görüldüğü gibi, tezkire dışındaki edebî eserlerde de biyografik çalışmaları tamamlayıcı bilgilere rastlanabilmektedir.

Halep gibi, bugün sınırlarımız dışında kalan bölgelerdeki edebî muhitlerin incelenmesi, edebiyatımızın nerelerde ve nasıl geliştiğini göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Hasan Çelebi'nin etrafında toplanan bu şairlerin hiç biri Halepli değildir. Kaynaklardan tespit edebildiğimiz 16 kadar Halepli şairle birlikte, çeşitli görevlerle burada bulunan şairleri topluca ele aldığımızda, Halep'teki edebî muhitin sanılandan çok daha büyük ve canlı olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- AHDÎ (2005), Süleyman Solmaz, *Ahdî ve Gülşen-i Şuarâsı (İnceleme-Metin)*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- AK, Coşkun (2001), *Şair Padişahlar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ATÂYÎ, Nev'îzâde (1989), *Hadaiku'l-hakaikfi Tekmileti 'ş-şakaik/Şakaik-iNu'maniye ve Zeyilleri*, Cilt II, Haz. Abdülkadir Özcan, Ankara: Çağrı Yayınları..
- AYDEMİR, Yaşar (2007), *Vücûdî'nin Hayâl u Yâr Mesnevîsi*, Ankara (basılmamış kitap).
- BAKIŞKAN, Asuman (2007), *Vücûdî'nin Şâhid-i Ma'nâsı*, Gazi Üniversitesi SBE.
- BEYÂNÎ, Mustafa bin Carullah (1997), *Tezkiretü 'ş-Şuarâ*, Haz. İbrahim Kutluk, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ÇELTİK, Halil (2004), *Divan Sahibi Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası*, Gazi Ü., SBE, Doktora Tezi, Ankara.
- HASAN ÇELEBÎ, Kınalızâde (1981), *Tezkiretü 'ş-şuarâ*, Haz. İbrahim Kutluk, C. I, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İNALCIK, Halil (2003), *Şair ve Patron: Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme*, Doğu-Batı Yayınları.
- İPEKTEN, Halûk (1996), *Divan Edebiyatında Edebî Muhitler*, İstanbul: MEB Yayınları.
- İPEKTEN, Halûk; İSEN, Mustafa; TOPARLI, Recep; OKÇU, Naci; KARABEY, Turgut (1988), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatında İsimler Sözlüğü*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- İSEN, Mustafa (1997), *Ötelerden Bir Ses: Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- İSEN, Mustafa; BİLKAN, Ali Fuat (1997), *Sultan Şairler*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KAFZÂDE FÂİZÎ (1997), *Kafzâde Fâizi'nin Zübdetü'l-eş'ârı*, Haz. Bekir Kayabaşı, Malatya: İnönü Ü. SBE, Yüksek Lisans Tezi.
- KÂTİB ÇELEBÎ (1869), *Fezleke-i Kâtib Çelebi*, İstanbul 1286/1869.
- KURNAZ, Cemâl (1997), *Anadolu'da Orta Asyalı Şairler*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- (1999), *Türkiye Orta Asya Edebî İlişkileri*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KURNAZ, Cemâl; ÇELTİK, Halil (2000), *Osmanlı Dönemi Kırım Edebiyatı*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- MEHMED SÜREYYA (1996), *Sicill-i Osmânî*, Yayıma hazırlayan: Nuri Akbayır, Yeni yazıya aktaran: Seyit Ali Kahraman, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 6 C..
- MEHMET TAHİR (2000), Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri I-III ve Ahmed Remzî Akyürek: Miftâhu'l-kütüb ve Esâmî-i Müellifin Fihristi*, Haz. Cemâl

- Kurnaz-Mustafa Tatçı, Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- MÜSTAKİMZÂDE Süleyman Sadeddin (2000), *Mecelletü'n-nisâb*, Süleymaniye Ktp., Hâlet Efendi, 628, Tıpkıbasım, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- RİYÂZÎ Mehmed, *Riyâzî Tezkiresi*, Üniversite Ktp. Yz. 761.
- SUNGURHAN Eydurhan, Aysun (1999), *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-şuarâ İnceleme-Tenkitle Metin*, Ankara: Gazi Üniv. S.B.E., Doktora Tezi.
- ŞARDAĞ, Rüştü (1982), *Şair Sultanlar*, Ankara.
- ŞEMSEDDİN SÂMÎ (1996), *Kâmûsü'l-a'lâm*, Tıpkıbasım, Ankara: Kaşgar Neşriyat.
- TUMAN, Mehmet Nâil (2001), *Tuhfe-i Nâilî - Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri I-II*, Haz: Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatçı, Ankara: Bizim Büro Yayınları.